

УДК 63:334.

Музичка Ю.М., асистент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького***ФОРМУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КЛАСТЕРУ З
ВИРОЩУВАННЯ ПЛЕМІННИХ ТВАРИН ТА ВИРОБНИЦТВА
ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПЛЕМПІДПРИЄМСТВ**

У статті висвітлено питання підвищення ефективності інвестиційної підтримки економічного розвитку племпідприємств через формування сільськогосподарського кластеру вирощування племінних тварин та виробництва екологічно чистої тваринницької продукції.

Ключові слова: *інвестиції, племінне підприємство, сільське господарство, кластер, об'єднання.*

Вступ. Депресивний стан у сільськогосподарському виробництві, на жаль, ще не пройшов, а тому ми можемо спостерігати його ще й досі. Нашій країні не вдається закріпити ґрунтовні й чіткі позиції щодо підтримки сільськогосподарського сектора економіки.

Головними шляхами виведення племінних підприємств з кризового стану є збільшення фінансової ефективності даного виробництва та вирішення соціальних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над питаннями, пов'язаними із дослідженням формування сільськогосподарських кластерних об'єднань, працювали як на державному рівні (Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України) [4], так і провідні вітчизняні науковці, серед яких варто відзначити О.С. Бойко, В.С. Дубовик, В.А. Івченко, І.В. Курило, П.О. Кушпіль, М. Петрушенко, Л. Петкова, В. Проскурін, С.І. Соколенко, О.І. Травянка та інших. Їхні наукові праці сприяли створенню теоретико-методологічного фундаменту, в них розглянуто багато практичних аспектів.

Дослідження проведено на основі територіального розміщення, пов'язаного із специфікою та природними умовами місцевості. [2]

Результати дослідження. Розвиток інвестиційних структур та збільшення їх кількості з орієнтацією на співпрацю з племінними підприємствами, забезпечує більшу диференційованість інструментів управління грошовими і фінансовими потоками даних підприємств, враховуючи при цьому ступень їх ризику та невизначеності. Дані фактори мають в племінних підприємствах вагоме кінцеве значення. Воно обумовлене особливостями галузі.

Одним із можливих варіантів надходження інвестицій у племінні господарства, забезпечуючи вище згадані умови, є їх входження у кластерні об'єднання.

Кластерні об'єднання – на сьогоднішній день є однією з найефективніших форм організації інноваційних процесів, форм регіонального розвитку, за якої на ринку конкурують вже не окремі підприємства, а цілі комплекси, які скорочують свої витрати завдяки спільній технологічній кооперації компаній. [1] Кластерні об'єднання створюють специфічний економічний простір, мета якого – розширення сфери вільної торгівлі і переміщення капіталу, а також людських ресурсів, відповідно, кластери функціонують як структуроутворюючі елементи глобальної системи.

Кластерний підхід використовується: при аналізі конкурентоздатності держави, регіону, галузі; як основа політики економічного розвитку; при розробці програм регіонального розвитку; як основа стимулювання інноваційної діяльності; як “магніт” для залучення інвестування; як основа взаємодії великого і малого бізнесу. Основна мета кластера – підвищити внутрішню та міжнародну конкурентоздатність його членів за рахунок комерційного і некомерційного співробітництва, наукових досліджень та інновацій, освіти, навчання і заходів політики підтримки у формі інвестиційних надходжень.

Аналіз всіх аспектів і властивостей кластера дозволив сформулювати наступне трактування даної поняттєво-термінологічної конструкції. Кластер – це локалізована територіально-виробнича форма інтеграції взаємодіючих суб'єктів господарювання, банківського, приватного сектору, освітніх закладів, органів влади та суміжних, допоміжних, конструкторських, інноваційних підприємств/організацій, об'єктів інфраструктури, що характеризується виробництвом конкурентоздатних товарів або послуг, наявністю погодженої стратегії розвитку, спрямованої на реалізацію інтересів кожного з учасників і території локалізації кластера, на якій вона перебуває, і що має істотну соціально-економічну значимість для регіону [1].

Отже, з вище викладеного, можна зробити висновок, що кластери є організаційною формою консолідації зацікавлених сторін – інвесторів, спрямованою на досягнення конкурентних переваг в умовах глобалізації економіки. Основна мета формування кластера – забезпечення синергії розвитку як окремого бізнесу, так і регіону в цілому. Так, для бізнесу кластер – це реальна можливість забезпечення конкурентоспроможності при ефективно розробленій стратегії розвитку на 5-10 років. Однак, варто наголосити, що кластер формують локалізовані географічно підприємства одного сектора економіки, метою об'єднання яких є підвищення результатів діяльності за умови цивілізованої конкуренції, орієнтації на лідера та державної підтримки. За своєю суттю кластери є основою економічного розвитку регіону та держави шляхом здійснення інвестицій.

Прикладом такого кластерного об'єднання може стати сільськогосподарський кластер з вирощування племінних тварин та виробництва екологічно чистої тваринницької продукції створений у Львівській області (рис. 1).

Рис. 1. Сільськогосподарський кластер з вирощування племінних тварин та виробництва екологічно чистої тваринницької продукції*

*Розробка автора.

В основу якого входять економічно-споріднені суб'єкти в галузі тваринництва, а також пов'язані з їхньою діяльністю організації, які сприятимуть підвищенню конкурентоздатності виробництва, а отже і підвищенню їх інвестиційної привабливості.

На рисунку 1 відображений сільськогосподарський кластер по вирощуванні племінних тварин та виробництву екологічно чистої тваринницької продукції. Суб'єкти кластеру для зручності наочного зображення згруповані за певними спільними ознаками у блоки. У дане кластерне об'єднання входить п'ять блоків, які забезпечують наступне:

- а) виробництво тваринницької племінної продукції:
  - племінні заводи;
  - племінні репродуктори;
  - племінні селекційні центри;
  - товарні господарства;
  - особисті селянські господарства;
- б) споживання тваринницької продукції:
  - заготівельні підприємства;
  - молокопереробні підприємства;
  - м'ясопереробні підприємства;
  - населення;
- в) наукове забезпечення:
  - ЛНВЦ "Західплемресурси";
  - Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН України;
  - Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;
  - Львівський національний аграрний університет;
  - Інститут біохімії тварин;
- г) фінансово-кредитне забезпечення:
  - банківські установи;
  - кредитні спілки;
  - страхові компанії;
  - гранти;
  - державні та місцеві програми;
- д) обслуговування:
  - племінні станції;
  - ветеринарні дільниці;
  - підприємства по агрохімічному обслуговуванню. [5]

Кластер, в нашому випадку сільськогосподарський з вирощування племінних тварин та виробництва екологічно чистої тваринницької продукції, забезпечує середовище, яке приваблює спеціалізовані інвестиції, які у свою чергу сприяють розвитку сільськогосподарських, в нашому випадку племінних, підприємств регіону. Наявність технічних навичок, допоміжних фірм та навчальних організацій в регіоні допомагають залучати нові інвестиції. Наявність трудових ресурсів сприяє розміщенню в такій місцевості головних осередків сільськогосподарських кластерних об'єднань.

Оптимальне рішення для сільськогосподарських кластерів по вирощуванні племінних тварин та виробництву екологічно чистої тваринницької продукції – зосередитися на забезпеченні сталого зростання малого і середнього бізнесу, а не очікувати на раптовий прихід масштабних іноземних інвестицій. При цьому процес залучення інвестицій ставить на меті ліквідацію слабких місць у кластерах. [3]

Як показує досвід іноземних країн, небагато кластерних сільськогосподарських організацій спроможні утримувати себе лише за рахунок членських внесків, і майже усі вони постійно шукають джерела фінансування для підтримки кластерної діяльності. Міжнародна, національна або регіональна підтримка, а інколи розподіл витрат, є критично важливими для багатьох з цих агенцій. Допмагаючи забезпечити багаторічне фінансування, держава може надати кластерним сільськогосподарським організаціям необхідну підтримку для того, щоб укріпити своє положення в даному кластері.

Висновки. Важливими шляхами подолання та виходу з інвестиційної кризи племінних підприємств повинні стати створення сільськогосподарських кластерних об'єднань з вирощування племінних тварин та виробництва екологічно чистої продукції тваринництва, в основу якого входитимуть економічно-споріднені суб'єкти в галузі тваринництва, а також пов'язані з їхньою діяльністю організації, які сприятимуть підвищенню конкурентоздатності виробництва, а, отже, і підвищенню їх інвестиційної привабливості.

Література

1. Ковальова Ю.М. Кластер як нова форма організації та розвитку економіки / Ковальова Ю.М. // Тезиси доклада на конференцію «Становление современной науки -2007», секция «Экономические науки», №13 [Режим доступу]: http://www.rusnauka.com/17_SSN_2007/Economics/22544.doc.htm
2. Лисецька Ю.М. Розвиток виробництва продуктів тваринництва: сучасний стан та перспективи / Ю.М. Лисецька // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – 2009. – Том 11. №2 (41). Частина 5. – С. 213-215.
3. Передовий досвід розвитку кластерів / for the Programme Sustainable Economic Development and Employment Promotion (SEDEP) in the Ukraine PN: 2007.2159.7 Київ, 2009.
4. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 р : Закон України // Голос України. – 2005. – №217. – 16 лист
5. <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=76421&pg=0>

Summary

The article highlights the issue of increasing the efficiency of investment stock-breeding enterprises economic development through the formation of agricultural enterprises clusters by growing animal breeding and production of environmentally friendly livestock production.

Рецензент – д.е.н., професор Музика П.М.